

قراردادهای هوشمند

(مطالعه تطبیقی حقوق ایران و آمریکا)

تألیف:

مهدی ناصر

قاض دادگستری

با دبایچه:

دکتر همایون دانی

دانشیار حقوق خصوصی دانشگاه علوم قضایی

مجمع علمی و فرهنگی مجد

عنوان و نام پدیدآور : قراردادهای هوشمند : (مطالعه تطبیقی حقوق ایران و آمریکا) /
تألیف مهدی ناصر ؛ با دیباچه همایون مافی.

مشخصات نشر : تهران: مجد، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری : ۲۶۰ ص.

یادداشت : کتابنامه.

عنوان دیگر : مطالعه تطبیقی حقوق ایران و آمریکا.

موضوع : قراردادهای الکترونیکی -- ایران

موضوع : Electronic contracts -- Iran

موضوع : قراردادهای الکترونیکی -- ایالات متحده

موضوع : Electronic contracts -- United States

موضوع : حقوق تطبیقی

موضوع : Comparative law

شاب : ۹۷۸-۶۰۰-۱۹۳-۹۹۱-۴

شماره کتابشناسی ملی : ۵۴۵۴۶۲۰

ر. ب. ب. ب. : ۳۴۶/۵۵۰۲۰۲۸۵

رده بند کنگره : ۱۳۹۷ ق ۴ ن ۸۶۹ / KMH

سرشناسه : ناصر، مهدی،

شناسه افزوده : مافی، همایون، مقدمه‌نویس

وضعیت فهرست نویسی : ف

هرگونه تکثیر کامل یا قسمتی از کتاب بدون اجازه پدیدآورنده، یا ناشر خلاف قانون، شرع و اخلاق است.
موارد تخطئه را به سر مرکزی «مجد» گزارش فرمایید.

قراردادهای هوشمند (سبعه تطبیقی حقوق ایران و آمریکا)

تألیف: مهدی ناصر

انتشارات مجد

چاپ اول : ۱۳۹۷ قیمت: ۳۱۰۰۰ تومان تعداد: ۵۰۰ نسخه

حق چاپ محفوظ و منحصر «مجد» است

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۹۳-۹۹۱-۴

ISBN: 978-600-193-991-4

دفتر مرکزی مجد:

تهران، میدان انقلاب، تقاطع خیابان منیری جاوید و شهدای ژاندارمری، پلاک ۵۷

تلفن و دورنگار: ۶۶۴۹۵۰۳۴ - ۶۶۴۱۲۰۷۸ - ۶۶۹۶۳۳۸۶

فروشگاه مرکزی: تقاطع خیابان منیری جاوید و شهدای ژاندارمری، پلاک ۵۹

تلفن: ۶۶۴۸۶۸۷۴ - ۶۶۴۰۹۴۲۲

www.majdlaw.com

E-mail: info@majdlaw.com

کانال رسمی انتشارات مجد در تلگرام: @majdlaw

فهرست مطالب

۹	پیش گفتار
۱۱	دیباچه
۱۷	فصل اول: کلیاتی در خصوص قراردادهای الکترونیکی
۲۰	گفتار اول: مفهوم قراردادهای الکترونیکی
۲۳	گفتار دوم: اعتبارسنجی قراردادهای الکترونیکی
۲۴	بخش اول: ایجاب و قبول در قراردادهای الکترونیکی
۲۶	بخش دوم: شرایط صحت معاملات در قراردادهای الکترونیکی
۲۹	گفتار سوم: ویژگی‌های قراردادهای الکترونیکی
۲۹	بخش اول: الحاق بودن
۳۰	بخش دوم: رضای بردن
۳۱	بخش سوم: فرامرز بردن
۳۲	بخش چهارم: ایفای تعهدات
۳۳	فصل دوم: مفهوم شناسی قراردادهای هوشمند
۳۳	گفتار اول: سیر توسعه قراردادهای الکترونیکی
۳۳	بخش اول: قراردادهای مبتنی بر امضانات باینری
۳۵	بخش دوم: قراردادهای داده گرا
۳۸	بخش سوم: قراردادهای هوشمند
۴۱	گفتار دوم: تحلیل تعاریف ارائه شده از قراردادهای هوشمند
۵۵	گفتار سوم: ارکان قراردادهای هوشمند
۵۶	بخش اول: امضانات دیجیتالی
۵۸	بخش دوم: بلاک چین
۶۲	بخش سوم: هوش مصنوعی
۶۳	بند اول: یادگیری ماشین
۶۴	بند دوم: بینایی ماشین
۶۶	بند سوم: پردازش زبان طبیعی
۶۸	بند چهارم: سیستم‌های خبره
۶۹	۱. بخش ارتباط با کاربر
۶۹	۲. پایگاه دانش
۶۹	۳. حافظه کاری

۶۹.....	۴. موتور استنتاج.....
۷۲.....	بخش چهارم: ارزشهای رمزنگاری شده.....
۷۹.....	فصل سوم: ویژگی‌ها و چالش‌های قراردادهای هوشمند.....
۷۹.....	گفتار اول: ویژگی‌های قراردادهای هوشمند.....
۸۰.....	بخش اول: ویژگی خوداجرایی قراردادهای هوشمند.....
۹۰.....	بخش دوم: ویژگی جرم زدایی قراردادهای هوشمند.....
۹۲.....	بخش سوم: ویژگی شفافیت قراردادهای هوشمند.....
	بخش چهارم: ویژگی دقیق بودن و قابلیت حل آنالین اختلافات در قراردادهای
۹۴.....	هوشمند.....
۱۰۰.....	بخش پنجم: ویژگی قابلیت انعقاد از طریق نمایندگی سازمان‌های مستقل نامتمرکز.....
۱۰۶.....	بخش ششم: ویژگی صحت قراردادهای هوشمند.....
۱۰۷.....	بخش هفتم: ویژگی بارده مبادلاتی در قراردادهای هوشمند.....
	بخش هشتم: ویژگی دیربانه بودن داده پیام‌های رد و بدل شده در قراردادهای
۱۰۹.....	هوشمند.....
۱۱۰.....	بند اول: شناسایی.....
۱۱۰.....	بند دوم: تأیید اصالت اصل سار.....
۱۱۰.....	بند سوم: عدم رد داده پیام.....
۱۱۱.....	بند چهارم: تمامیت.....
۱۱۱.....	گفتار دوم: چالش‌های فراروی قراردادهای هوشمند.....
۱۱۱.....	بخش اول: حوزه ثبت.....
۱۱۱.....	بند اول: حوزه ثبت املاک.....
۱۱۲.....	بند دوم: حوزه ثبت اسناد.....
۱۱۳.....	بخش دوم: حوزه بازارهای پولی.....
۱۱۵.....	بخش سوم: حوزه بازارهای سرمایه.....
۱۱۶.....	بخش چهارم: سایر حوزه‌ها.....
۱۱۶.....	بند اول: چالش‌های قوانینی.....
۱۱۷.....	بند دوم: پیچیدگی انعقاد این نوع قراردادها.....
۱۱۷.....	بند سوم: مشکلات شناسایی.....
۱۱۸.....	بند چهارم: عدم مطابقت با هنجارهای موجود در جوامع در حال توسعه.....
۱۱۸.....	بند پنجم: آگاهی مردم.....
۱۱۸.....	بند ششم: تعارض قوانین.....
۱۱۹.....	بند هفتم: عدم برخورداری از تمامی جنبه‌های حقوقی.....

بند هشتم: عدم وجود حکم خاص در تعیین مصادیق و احراز شرایط عناوین مجرمانه در معاملات فرامرزی	۱۱۹
بند نهم: وابستگی هوش مصنوعی بر سیستم مرکزی	۱۲۰
بند دهم: وابستگی اوراکل به سیستم مرکزی	۱۲۰
بند یازدهم: زبان انعقاد قراردادهای هوشمند	۱۲۱
فصل چهارم: اعتبارسنجی قراردادهای هوشمند	۱۲۳
گفتار اول: اثبات عقد بودن قراردادهای هوشمند	۱۲۳
گفتار دوم: احراز ارکان اصلی قرارداد در قراردادهای هوشمند	۱۲۶
بخش اول: احراز اهلیت اشخاص حقیقی در قراردادهای هوشمند	۱۲۷
بخش دوم: احراز اهلیت اشخاص حقوقی در قراردادهای هوشمند	۱۳۱
بخش سوم: احراز قصد متعاملین در قراردادهای هوشمند	۱۳۴
بخش چهارم: موضوع معامله در قراردادهای هوشمند	۱۳۶
بخش پنجم: مشایع و جزیات معامله در قراردادهای هوشمند	۱۳۷
بخش ششم: سایر ضمانت‌های قراردادهای هوشمند	۱۳۹
بند اول: موانع اجرای قراردادهای هوشمند	۱۳۹
بند دوم: شروط مندرج در قراردادهای هوشمند	۱۴۰
بند سوم: زمان ایجاب و قبول در قراردادهای هوشمند	۱۴۱
بند چهارم: ضمانت اجرای نقض قرارداد هوشمند	۱۴۲
فصل پنجم: مکانیسم انعقاد قراردادهای هوشمند	۱۴۵
گفتار اول: تشریفات احراز زمان و مکان انعقاد قرارداد	۱۴۵
بخش اول: زمان و مکان انعقاد قراردادهای الکترونیکی	۱۴۵
بخش دوم: زمان و مکان انعقاد قراردادهای هوشمند	۱۵۲
گفتار دوم: تشریفات احراز قانون حاکم بر قراردادهای هوشمند	۱۵۵
بخش اول: رویکرد نظام حقوقی آمریکا	۱۵۵
بند اول: اصل استقلال طرفین	۱۵۸
بند دوم: قانون دارای نزدیک ترین ارتباط	۱۶۰
بخش دوم: رویکرد نظام حقوقی ایران	۱۶۱
گفتار سوم: تشریفات احراز دادگاه صالح در رسیدگی به دعاوی ناشی از قراردادهای هوشمند	۱۶۶
بخش اول: رویکرد نظام حقوقی آمریکا	۱۶۸
بند اول: معیار مستمر پویا	۱۷۰
بند دوم: معیار عامل مؤثر	۱۷۱

۱۷۲.....	بند سوم: معیار فعالیت هدفمند
۱۷۲.....	بخش دوم: رویکرد نظام حقوقی ایران
۱۷۶.....	گفتار چهارم: امکان سنجی اعمال اختیارات در قراردادهای هوشمند
۱۷۶.....	بخش اول: اختیار مجلس
۱۷۹.....	بخش دوم: اختیار حیوان
۱۸۰.....	بخش سوم: اختیار تأخیر ثمن
۱۸۲.....	بخش چهارم: اختیار غبن
۱۸۴.....	بخش پنجم: اختیار تدلیس
۱۸۵.....	بخش ششم: اختیار رؤیت و تخلّف وصف
۱۸۷.....	بخش هفتم: اختیار عیب
۱۸۸.....	بخش هشتم: اختیار تعدّر تسلیم
۱۸۸.....	بخش نهم: سایر اختیارات
۱۹۱.....	فصل ششم: کارکرد قراردادهای هوشمند
۱۹۱.....	گفتار اول: کارکرد قراردادهای هوشمند در ثبت اسناد
۱۹۹.....	گفتار دوم: کارکرد قراردادهای هوشمند در بازارهای مالی
۲۰۱.....	۱. کاهش هزینه‌ها
۲۰۱.....	۲. دسترسی آنی به اطلاعات
۲۰۲.....	۳. سرعت بالای انجام مبادلات
۲۰۲.....	۴. امنیت مبادلاتی
۲۰۳.....	بخش اول: مبادلات انجام یافته در بازارهای سرمایه و مدیریت زنجیره تأمین
۲۰۹.....	بخش دوم: مبادلات مبتنی بر توکن
۲۱۴.....	بخش سوم: استفاده از ارکان قراردادهای هوشمند در اجزای بازارهای سرمایه
۲۱۴.....	بند اول: انعقاد معاملات کارگزاری در بستر بلاک چین
۲۱۵.....	بند دوم: جایگزینی هوش مصنوعی به جای مؤسسات رتبه بندی
۲۱۶.....	بند سوم: انجام وظایف بازارسازان توسط هوش مصنوعی
۲۱۷.....	بخش چهارم: کارکرد عملی قراردادهای هوشمند در بازارهای پولی
۲۱۷.....	بند اول: شناسایی هویت مشتریان
۲۱۸.....	بند دوم: معاملات بانکی
۲۱۹.....	پیشنهاد و نتیجه گیری
۲۲۵.....	منابع

پیش گفتار

توسعه فن آوری منجر به ایجاد ابزارهای جدید در حوزه مبادلات تجاری شده است. امروزه کناره‌های توسعه یافته جهان در جهت توسعه نظام مبادلاتی خود همواره در صدد به کارگیری این ابزارها و جایگزینی آنها در بخش‌های مختلف مرتبط با نظام مالی خود می‌باشند. فن آوری رمزنگاری داده ای یکی از فن آوری‌هایی است که در قرن بیست و یکم منجر به ایجاد ترولات فراوان در حوزه‌های مختلف شده است. یکی از آثار به کارگیری این فن آوری در کناره‌های توسعه یافته بوجود آمدن بسترهای نامتمرکز مانند بلاک چین و ارزهای رمزنگاری شده می‌باشد که منجر به ابداع نسل سوّم از قراردادهای الکترونیکی با عنوان قراردادهای هوشمند شده است. به جهت سرعت بالای توسعه فن آوری و تدوین مقالات و کتب در این زمینه، در این کتاب به عنوان سرعت چشم گیری در جهان توسعه یافته در این فرآیند در کشور آمریکا به عنوان جایگزینی در تمامی بخش‌های مختلف از جمله ثبت اسناد، بازارهای پولی، بازارهای سرمایه، بیمه و... مطرح شده است. چنین پیشرفت برای نوید ورود این نوع قراردادها در آینده ای بسیار نزدیک به عرصه جهانی و تبدیل شدن این فرآیند به فرآیند اصلی انجام مبادلات تجاری را می‌دهد. برای ورود ایران نیز به بازارهای جدیدی و بازنماندن این کشور از برخورداری از فن آوری‌های پیشرفته ضرورت هر چه سریع تر شناسایی و بررسی حقوقی و فنی این فرآیند توسط حقوق دانان و مهندسين جزو ضروریات تلقی می‌گردد.

این پژوهش با برخورداری از روش تحقیق اسنادی از فصل به گفتار، گفتار به بخش و بخش به بند، به بیان مقدمه ای در خصوص قراردادهای الکترونیکی (فصل اوّل)، مفهوم شناسی قراردادهای هوشمند (فصل دوّم)، ویژگی‌ها و چالش‌های قراردادهای هوشمند (فصل سوّم)، اعتبار سنجی قراردادهای هوشمند (فصل چهارم)، مکانیسم انعقاد قراردادهای هوشمند (فصل پنجم) و کارکرد قراردادهای هوشمند (فصل ششم) پرداخته است. از مهمترین اهداف این پژوهش تحلیل امکان سنجی به کارگیری قراردادهای هوشمند در حقوق ایران و بیان زیرساخت‌های لازم جهت پیاده سازی این فرآیند در این کشور می‌باشد. نگارنده با توجه به این نگرش در طول یک سال اخیر مبادرت به انجام

پژوهش گسترده در سطح نظری، تحلیل حقوقی این نوع قراردادها در نظام حقوقی آمریکا و تطبیق مکانیسم و شرایط انعقاد این قراردادها در نظام حقوقی ایران نموده است. با این امید که در آینده ای نزدیک مطالعات تخصصی در خصوص شناسایی جنبه‌های فنی این حوزه و ورود آن به نظام حقوقی و اقتصادی ایران توسط متخصصان فنی نیز انجام گیرد. در این خصوص لازم می‌دانم از زحمات تمامی اساتیدی که در راه انجام این پژوهش دلسوزانه همراه اینجانب بوده اند، کمال تشکر و قدردانی را نمایم.

مهدی ناصر

۱۳۹۷/۰۸/۱۴

www.ketab.ir